Број 284 У Новом Саду, у среду 30. децембра 1909 (12. јануара 1910. Година XLIV.

»Застава« излази сваки дан двапута, а недељом свецем и данима иза недеље и свеца једаред.

Цена је за Угарску кад се јутарњи и вечерњи лист заједно шаље за један месец 2 круне 70 пот. а за три месеца 8 круна.

Поједини јутарњи бројеви стају 2 потуре.

ЗАСТАВА

За огласе плаћа се 12 пот. од сваке врсте оваких ситних слова.

Уредништво »Заставе« је у кући г: Ј. Чавића Администрација »Заставе« налази се у кући где је Милетићева штамиарија у главној ул. бр. 22.

Поједини јутарњи бројеви стају 2 потуре.

ЛИСТ СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ. Јутарњи лист. ИЗДАЊЕ „РАДА“ ДЕОНИЧАРСКОГ ДРУШТВА У РУМИ

Шта је ново?

CXCVIII.

По немачким новинама подигла се и опет вика, како Русија рови и мути на Балкану. И у Цариграду и по Софији и ко зна још где.

Замислите само, Русија рови на Балкану. Њене дипломате као и да не знају увек да постоји Балкан. Кад чујем: — Русија рови на Балкану, тако ми је, као да чујем како ће бели медвед узлетети на дрво јабуково. И као да чујем, да то говоре баш они, који су се попели на то дрво, па тамо грицкају плод, да им све пуца за ушима

Русија рови! Бели медвед мути по Балкану! Та о томе су толику дреку надале лисице, да медвед не сме ни да се приближи. И док је на медведа вика, лисице једу месо. Видите само, како се на Балкану овај или онај Немац пење на пре то. И видите, како овај или онај Немац искамџи што од Турске, или зубима откине који комад.

Но ипак значи нешто та најновија вест, да Русија рови на Балкану. Дабогме, да у ту вест најмање верују они, који је шире Него се неки и опет спремају да нешто макну на Балкану, па хоће да одстране од себе пажњу. Зато и вичу толико: Ето га медвед, не дајте!

Кад неки славе славу, не може да прође без пуцања прангија. Такав им је обичај. И то прво пуцају прангије, па онда долази слава. А кад неки хоће да макну нешто са Балкана, не може да прође без узвика: Ето, Русија мути и рови. И тај увик иде напред, као оне прангије.

Ова је, дакле, прилика, да на Балкану ускоро можемо опет што очекивати.

* * *

Латини, католици немају „очеве“ ни „материце“. Код њих долази бајаги „Николо“ (свети Никола) и доноси деци поклоне. Уз светога Николу увек долази „крампус“.

Тај крампус има рогове, папке, на рукама ланце, у руци црну метлу. Он прети деци с метлом, износи њихове несташлуке и даје им на знање, да ће их однети. Ту, дакле, има свачега: Јабука, орања, претње С тим хоће децу да поправе.

Тај црни крампус већ 9 месеци иде Угарском. Иде уз сваког оног, коме је намењено да састави владу. Тако је ишао и уз Лукача. А крампус се зове Куен Хедервари. Лукач говори, да има у врећи мало јабука и орања, а крампус прети: Ако не слушате св. Николу, ја ћу доћи и однећу вас. Расписаћу нове изборе, па онда тешко вама.

Многи родитељи више се уздају у Крампусове претње, но у позлаћене поклоне и обећања св. Николе. Они мисле: Не боји се ни свако дете св. Николе, него — Крампуса. Тако и у Бечу мисле: Неће попустити странке Лукачу, који носи у торби позлаћене, али труле орање, него ће попустати из страха, да не дође Крампус, Куен-Хедервари.

И тако видимо, да је Куен Хедервари и опет позват у Беч. Држе, да ће од Крампуса ухватати страх поједине странке и да ће бити послушне. Хоће ли у истини саставити Крампус владу или не, то још није сигурно, али се у Бечу највише уздају у Крампуса.

Видећемо шта ће бити на лоследку. Али сам заборавио једно рећи. Прошла су времена Крампусима. У данашње време само се још деца испод 6 година боје Крампуса, она друга се смешкају и веле: Та познајемо, те чико! Нећеш ти нас однети, а твоји су рогови од хартије.

Политичка криза у Угарској.

Очекује се, да ће се данас у Бечу одлучати, да ли ће Лукач образовати владу. Данас ће Лукач поново изићи пред краља и тада ће му краљ саопћити своју одлуку. Јуче је Лукач позвао у Беч Куен-Хедерварија и по томе неки суде, да Лукачева ствар не стоји најбоље. Хедерварија ће краљ такође данас примити у аудијенцију. Неки држе, да ће краљ можда Хедерварију поверити да образује владу, а тако мишљење годи 67 ашким странкама.

Ни о Лукачевој, ни о Хедерваривој аудијенцији нису још стигли извештаји. Сви гласови пак, што стижу из Беча и Будимпеште, и говоре, ко ће доћи на владу и шта ће бити, само су нагађања. Од ових се највише истиче изјава једног од угледнијих мађарских политичара, који је рекао: Можда ће Хедервари бити министар у Лукачевој влади. Краљ је позвао Хедерварија у Беч, што хоће да чује његово мишљење, како ће испасти избори и када да се они обаве. По свој прилици, да ће Лукач бити министар председник, а Хедервари министар унутрашњих послова и он ће руководити изборима. У среду ће по свој прилици званичан лист донети већ опросницe великих жупана, а до краја ове недеље бити именовани нови велики жупани. Био министар-председник Лукач или Хедервари, после кратке, најдуже једнонедељне расправе ради индемнитета, када се увиди, да ова не води сврси, биће сабор краљевим ручним писмом одгођен на месец или два месеца, да би влада учинила припреме за изборе.

Ускоро, вероватно већ сутра, знаће се, да ли ће бити тако

Водоосвећење и сечење колача у српској занатлијско-ратарској читаоници.

Овим се од стране управног одбора ове читаонице јавља, да ће се водица светити и колач сећи не у 11 сати пре подне, већ у ½2 сата после поде на Нову Годину.

Телеграфска веза без жица између Србије и Црне Горе

Београдски листови имају вест, како је између црногорске и српске владе постигнут споразум, да се успостави између Србије и Црне Горе веза телеграфијом без жица. Један апарат биће намештен на Ловћену, а други на Авали. Трошкови ће нети око сто педесед хиљада динара, а њих ће сносити заједнички Србија и Црна Гора.

Новогодишња забава српске занатлијско ратарске читаонице у Новом Саду.

Српска занатлијско-ратарска читаоница у Новом Саду приређује забаву с игранком и томболом на Нову Годину, 1. (14.) јануара 1910. г. у великој дворани хотела Речијa (пређе Мајера). Добровољни прилози примају се са захвалношћу. Улазнице се могу добити у књижари г. Свет. Ф. Огњановића, а увече на каси. Почетак тачно у 8 часова у вече. Распоред. I. део: 1. Говори проф. Мита Магарашевић. 2. Маринковић: „Јуначки поклич“, пева мушки лик српског занатлијског певачког друштва „Невен“. 3. Шаљиво приказивање, од г. Михајла Павловића. 4. Ст. Мокрањац: „Козар“, пева новосадско српско ратарско певачко друштво. 5. Пева уз гусле г. др. Бошко Петровић. 5. Б. Јоксимовић: „Коло I. вече“, пева новосадско српско ратарско певачко друштво. 7. Декламује г. Михајло Павловић. 8. А. Р. Шантић: „Тамбурице“, пева мешовити лик српског занатлијског певачког друштва „Невена“. II. део: Томбола. III. део: Игранка. Цене местима: Седишта у ложама од особе 1 кр. 20 пот. Седишта у партеру првих 6 реди 1 круна и на балкону први ред 1 круна, а сва остала седишта у партеру и балкону по 80 потура. Стајање 60 потура.

Поучно-забавна села у Н. Саду.

Одбор за приређивање поучно-забавних села одржаће поучно-забавна села, и то:

У Новом Саду.

У недељу 3. (16.) јануара 1910. тачно у 3 сата после подне одржаће се четврто поучно забавно село у великој дворани хотел Речија (пређе Мајера).

На селу говориће Мита Клицин, читаће др. Лаза Бајић, а певаће Ђура Мацарић, члан српског народног позоришта.

На Малом Јарку тачно у 2 сата после подне одржаће се у школи треће поучно-забавно село, на којем ће говорити Јаша Томић, а читаће Нићифор Шустран.

На Пејићевим салашима одржаће се у школи тачно у 2 сата треће поучно забавно село, на којем ће говорити Милан Ђ. Ђосић, а читати Ђока Петровић.

На Клиси одржаће се у школи тачно у 2 сата треће забавно поучно село, на којем ће говорити Др. Бошко Петровић, а читати Мита Магарашевић.

Дунавско-јадранска железница.

Мерници, који су отпочели трасирање железничке пруге Дунав—Јадранско Море кроз Турску, морали су прекинути посао због великог отпора и непријатељског држања Арнаута. Сада се дознаје, да су први устали против ове железничке пруге католици Арнаути, који стоје под јаким утицајем својих фратара. Ови су отпочели протурати у народ вести, како ће ово бити српска железница и како ће на тај начин бити они, Арнаути, расељени из тих крајева.

Борба за словенску литургију.

Из Трста јављају: Огорчење је све веће, што је у истарским црквама забрањена словенска служба. Огорчење је у народу толико да се свештенство обратило бискупу Наглу, оцртало му цело стање и изнело да народ неће да чује службу на латинском језику. Преко светаца у некојим црквама није се могла служба ни служити, а у некојим су свештеници учинили, али су те цркве биле потпуно празне. Бискуп Нагл је на ту представку католичких свештеника одговорио само толико, да ако народ неће да слуша латинску мису, нека не слуша никакву. Било је чак места где су свештеници од народа били присиљени да служе словенску литургију. У општини Водицама одржан је чак велики народни збор против бискупа Нагла. Са великом запетошћу очекује се даљи развој догађаја.

Светска изложба у Паризу.

У Паризу ће 1920. године да приреде светску изложбу пригодом прославе педесетогодишњице постанка треће републике У суботу је била седница одбора, који ће да се стара за приређивање те изложбе. Мада неки чланови тога одбора нису били баш одушевљени за изложбу, имајући на уму искуство, стечено 1900. године, ипак је решено, да се изложба приреди. Ну та изложба неће бити у самом Паризу, него на простору, што на 20 километара лежи од

Париза. Од Париза до тог места саградиће нарочиту жељезничку пругу.

Несебични Љупко.

Пишу нам из Велике Кикинде: Наше варошко представништво ово је дана имало да подели једну стипендију из Тешићеве завладе. Стипендију ту може добити само Србин и то сиромашна стања. И та је стипендија додељена Љупкову сину, а ускраћена је Миркову, који је добар ђак и сиромашна стања. Као разлог том поступку изнело се, да је Мирков закаснио с молбом, те се не може припустити избору. Да је и тако, онда се стечај требао поново расписати, јер Љупко није сиромашан човек. Он има плате годишње на 3000 круна, а имање му вреди на 30 хиљада круна. Овакав поступак огорчио је овдашње грађанство. Некоји представници протестовали су против тог решења и са великим нестрпљењем очекује се решење тог протеста. А Кикинђани се и опет смеју на толико хваљену и истицану несебичност Љупкову.

Самоубиство у цркви.

Читамо у загребачким листовима: У Трсту се десило ово: Одономад је ушао у цркву св. Антуна новога чиновник В. Д. Одмах је отишао свештенику и умолио га, да га исповеди. Кад га је свештеник исповедио, онда је отишао пред олтар св. Антуна, извадио из џепа револвер и испалио себи у груди један хитац. Народ који је био у цркви поче у страху бегати напоље, само присутности свештеника има се захвалити, да није било веће несреће. Он је и тешко рањеноме указао прву помоћ. Овај је одмах однесен у болницу, но стручњаци држе да ће тешко преболети. Говори се о томе, да је несретни чиновник у последње време оболео умом, и да га је непрестано гонила страшна сумња, да ли је он отац своје деце. Црква св. Антуна одмах је затворена после тог жалосног догађаја, поново је освећена и тек тада опет отворена.

Велика зима у Америци.

Из Удружених Америчких Држава јављају о великој зими. Скоро цео источни део тих држава страда од велике зиме. Има где је термометар пао на 26 гради испод нуле. На северу Уједињених Држава зима је много мања, тамо је само 6 ступња испод нуле. Нарочито је јака зима од Чикага према југу. Ту је већ доста особа страдало од зиме а више и умрло. У Чикагу су сва јавна склоништа препуна. Врло многи радници, који немају топло, добро одело, морали су рад напустити. Река Худзон прекривена је дебелим леденим сантама, који су као брежуљци наслагани једно на друго.

Писма баронице Вечере.

У последње време многи се подаци износе о оној несрећној љубави покојног наследника аустроугарског престола, Рудолфа и баронице Вечере. Сада један француски лист износи на јавност нека писма баронице Вечере. Писма су писана у времену између октобра месеца 1888. године када је био први састанак баронице Вечере са престолонаследником Рудолфом и несрећног догађаја у Мајерлингу. Баронница Вечера писала је та писма својој пријатељици Хенријети Л. у Дражђане. Једно писмо бароничино од 13. јануара 1889 год. гласи: „Мила несрећа се догодила. Обоје смо изгубили главе. Ја срећница — несрећница његова сам од данас па до смрти. Мучи ме страх од матере, а уз то сам била данас код једне врачаре, која ми је прорекла, да ће се у мојој непосредној околици догодити самоубиство.“ Да ли су та писма истинита — нико не јамчи.

Пуста села.

У московској околини уђоше у траг необичној ствари Недавно је московско марвено лечничко звање хтело да сазна, колико има марве за теглење у селу Нова. Ради тога обрати се питањем на среску власт, под коју пада та општина. Одговор је био необичан и чудан. Наиме, у званичном саопштењу јавља се, да је питање постало беспредметно, пошто се становници сви до последњег иселише из општине, управо несташе. Овај се случај збио у још неким општинама, чији становници несташе До сад је утврђено, да пет села остадоше празна, пуста, без становника.

Занимљива опклада.

Из Њујорка су се четири америчка ђака и два професора кренули да иду око света, а ко пре стигне натрак у Њујорк добиће награду Два су ђака и један професор кренули на исток, а друга два ђака и други професор на запад. Једна и друга страна може путовати лађом, железницом, како ко хоће. Они, што су пошли на исток вратиће се у Њујорк са западне стране, а они што су пошли на запад, са источне стране. Међутим, из Лондона јављају, да је већ решено ко ће однети победу. Они који су на исток пошли, у Лондону су закаснили од лађе, која вози у Довер, а тиме су пропустили и брзи воз, који недељно једанпут вози из Москве у Владивосток. Држи се, да ће победници бити они, што су на запад пошли око света, и свакако стиће у Њујорк преко Азије, Европе и Атланског Океана.

Долијао.

Сељак Емерих Бан из Абоње упознао се одономад на будимпештанској железничкој станици са два млада човека. У пријатељском говору понуде му ови за хиљаду круна правих новаца три хиљаде круна лажних, али врло добро направљених. Бан пристане, али је прво хтео да види тај лажан новац. Један од двојице младића извуче тад из свог џепа један свежањ банака притврђен папирним омотом. Горе и доле била је банка од по 20 круна. На то Бан извуче из свог џепа банку од хиљаду круна. У истом часу истрже му један од младића из руку ту банку, а утутну му у руку онај свој свежањ са банкама. Када је Бан пажљивије испитао тај свежањ, приметио је, да је у њему пуно исечених листића од папира, а само горе и доле била по једна права банка по 20 круна. Бан нададе вику, а једном од тајних полицајаца пође за руком да ухвати једног од оних младића, који се нададоше у дивље бегство. Ухваћени рече, да се зове Александар Ковач, да је из Кечкемета и да он Бана и не познаје и да с њиме никад говорио није. Тад га претражише и нађоше му у џепу од капута згужвану хиљадарку Банову. Тиме му је кривица доказана и одведен у апс. Полиција сада трага за његовим другом, а уједно да му дозна и право име и занимање. И Бан ће платити своју лакомисленост, јер ће чешће морати у полицију и суд, док се ова ствар не рашчисти. Но могао је још горе проћи и своју хиљадарку за навек изгубити; могао је лако проћи по оној нашој народној: „Ко тражи веће изгуби и оно из вреће“.

Не играј се пушком!

Читамо у београдским листовима: Толике досадашње несреће, које су дошле већим делом од необазривости родитеља, нису могле да поуче остале, да држе сакривене све опасне ствари, а нарочито пуно ватрено оружје. Тако се и јуче десила несрећа од пуне пушке, у улици Гружанској. Драгутин, дванаестогодишњи син Алексе Дабића носача, за време док му родитељи не беху код куће, узео је очеву државну пушку и играо се њоме. Играјући се, наслони цев од пушке испод леве мишице и случајно окине. Метак прође испод леве мишице и испод леве плећке изиђе напоље. Драгутин је власти изјавио да се сам непажњом повредио. Повреда је опасна и он је одмах, пошто му је указана нужна лекарска помоћ, упућен у државну болницу.

Јефтине менице.

Берлински листови доносе ово: Једна берлинска новчана фирма упутила је на све берлинске новчане заводе једну окружницу, у којој има и ово: Слободни смо вас најучтивије запитати, да ли сте вољни да купите од нас „прима“ менице принцезе Лујзе. Менице све износе два милиона марака, а плативе су 2. јануара 1911. године. Но без сумње ће бити исплаћене много пре, чим буде коначно решена оставина упокојеног јој оца, белгијског краља Леополда Принцеза Лујза има из те оставине да наследи око двадесет милиона франака, а ми вам нудимо те менице уз 50 по сто попуста од праве им вредности, ако их исплатите одмах. Многи, веле, врло сумњиво дрмају главом читајући ову понуду, и питају се, колико је морало у истини бити дато принцези Лујзи на те менице, кад се сада нуде у пола цене. И још сумњиво дрмају главом, да те менице баш нису тако најсигурније, кад се нуде у пола цене, и свако се пита, хоће ли се наћи купаца за њих.

Самоубиства.

Један бечки лист доноси статистику самоубијства у Бечу у годинк 1909. Доказује, да су се убила 374 мушкарца и 146 женских. Покушаја самоубијства било је 853. Најмлађи самоубица био је дечак један од 12 година, један од 13, а двојица од 14 година; најстарији су један старац од 88 година, и једна старица од 85 година. Ради љубави се убило 197, ради болести 185, ради беде 138, ради породичне несреће 172.

Бројави „Застави“

Осиглав 29. децембра.

Куенова влада.

Будимпешта. Лукач је предао натраг краљу своје повереље. Краљ је поверио Куену Хедерварију састав владе.

Одговорни уредник
Константин Брадваревић.

У велико се разашиље календар

„РАД“ за 1910

Садржај одабран, а слике са времене. „Рад“ је највећи, најбољи и најјефтинији српски народни календар.

Цена му је 40 нов. 80 потура. Рабат за продавце 33%. Поручује се код

Срп. Манастирске штампарије у Ср. Карловци

Чудо од Буквара!

Господине! Ти си нас сиромахе са твојим Букварем без муке научио да читамо и пишемо од св. Николе до Три Јерарха. Хвала ти. — Никола и Лазар Анђелковић, бозаџије.

Чим узме овај Буквар у руке било младо, било старо, одмах уме и да чита и да пише

Ко ми пошаље са поштанском упутницом 55 потура, тај га одмах добија са плаћеном поштарином.

Ulma, Temes m. 1573 21—30

Љубомир Јовановић,
школски управитељ и учитељ

Јорџане и мадраце

примам на израду сваковрсне поруџбе са стране путем поште обављам савесно а све по умереној цени Молим уверења ради да се обратим на мене

С поштовањем

Зорка М Милићева
Житна пијаца бр. 3.
753 40—45 Нови Сад.

ГОТОВЕ СУ

српске светиљке ка те дописнице Божић, св. Василије, св. Јован итд. Слике су снимане са оригинала највећих српских уметника: Уроша Предића и Паје Јовановића, дивна израда добити у свакој количини

Препродавцима у црној боји 100 ком. 280 а у бојама 100 ком. 5 круна.

Само у књижарници
МИЛАНА ИВКОВИЋА
1727 10—10 у Новом Саду.

Стечај.

„Српска Кредитна Задруга као Задруга у Жабљу“, која је намерна, да се у току 1910. г. претвори у деоничарско друштво

треба једног

КЊИГОВОЂУ,

који зна српски и мађарски, а вешт је књиговодству.

Ако је већ где, као такав самостално радио, служиће му као препорука.

Годишња је плата 1600 круна.

Рок стечају траје до 10. (23.) јануара 1910.

1830 3—3 УПРАВА.

ЈОЗЕФ КОЗОКА,
тишлер у Опову (Торонтал) продаје

30 комада најмодернијих

ЂЕРЗОНКИ

и сав пчеларски прибор (кованлук) уз најповољнију цену. Ко жели купити може се на реченог обратити.

1814 2—3

НОВИ ВРЛО ВЕЛИКИ

ГРАМОФОНА

пређе коштао 200 фор. комад, данас само 40 круна куди

Александар А. Мудрок
1126 22 Митровица (Срем).

Српска штампарија дра Светозара Милетића у Новом Саду.